επιμέλεια : **Παναγιώτης Χαλούλος**
http://users.ach.sch.gr/pchaloul/
http://blogs.sch.gr/pchaloul

Μια ιδιαίτερη αγιογράφηση από τον μεγάλο ζωγράφο Δημήτρη Μυταρά

«Αγιογράφος δεν είμαι... Μπήκε ένας δεσπότης στο εκκλησάκι και μου είπε: "κ. Μυταρά, είστε καλά; Τι κάνετε; Πού είναι το τέμπλο; Οι άγιοί μας;". Ήταν τόσο φοβισμένος, σαν να είχε δει τον διάβολο! Εγώ έτσι είδα τον Θεό. Τον Θεό τον βλέπω γύρω μου στη φύση! Ο Θεός καταγράφεται στον χώρο!», λέει ο ζωγράφος... Πιστεύω ότι, αν υπάρχει Θεός, βρίσκεται εκεί. Η φύση είναι ζωντανή, γεμάτη σκίνα και άγρια λουλούδια. Οι άνεμοι είναι καθημερινά γύρω σου και αισθάνεσαι την παρουσία τους. Τα πουλιά γεμίζουν τον ουρανό: γλάροι, χελιδόνια, κοτσύφια και σπουργίτια. Όλα αυτά τα ζωγράφισα μέσα στο εκκλησάκι. Προσωποποιημένοι άνεμοι με τα ονόματά τους, δέντρα, καράβια και πουλιά, είναι όλα εκεί.»

Οι σημάντορες άνεμοι που ιερουργούν
που σηκώνουν το πέλαγος σαν Θεοτόκο
.....
Ο Μαΐστρος, ο Λεβάντες, ο Γαρμπής
ο Πουνέντες, ο Γραίγος, ο Σιρόκος
η Τραμουντάνα, η Όστρια

[Οδυσσέας Ελύτης, Άξιον Εστί]

Αναφερόμαστε σε μια εγκατάσταση του Δημήτρη Μυταρά, που «έφυγε» από κοντά μας τον προηγούμενο μήνα, αφήνοντας ένα πολύ σπουδαίο καλλιτεχνικό και πνευματικό έργο.

Πρόκειται για την «Παναγία Καταφυγιώτισσα», που είναι ένα εκκλησάκι σε φυσικό μέγεθος, πανομοιότυπο με εκείνο, που ζωγράφισε στο Σούνιο το 2006. Η εγκατάσταση έγινε τον Οκτώβριο του 2008 στο Ίδρυμα Εικαστικών Τεχνών και Μουσικής Βασίλη και Μαρίνας Θεοχαράκη.

Η πρωτότυπη αγιογράφηση του Μυταρά βασίζεται στην ελληνική φύση και στο φως, που είναι διάχυτο στον τόπο μας και εμπνέει τους εικαστικούς καλλιτέχνες και τους ποιητές μας. *«Το ελληνικό φως είναι διαφορετικό. Δίνει την αίσθηση του χρυσού και κάνει τα αντικείμενα τρεις φορές πιο φωτεινά. Ζωγράφισα ό,τι έβλεπα γύρω μου και με συνέπεια στη βυζαντινή άποψη ως προς το χρωματολόγιο, όχι ως προς το θεματολόγιο»*, λέει ο Μυταράς.

«Το αποτέλεσμα μπορεί να ξενίζει, να μοιάζει προκλητικό, όμως το εκκλησάκι αυτό είναι μια προσευχή, που πάντα χρωστούσα. Όταν σταθείς εκεί, θα αισθανθείς την επαφή με τον Θεό καθώς φυσούν οι άνεμοι. Δεν είμαι φανατικά χριστιανός, είμαι βαθύτατα χριστιανός.» Να, λοιπόν, τι σημαίνει πραγματικά θρησκεία και ευσέβεια, που δεν είναι φανατισμός, αλλά ευγένεια ψυχής και σεβασμός στη φύση, της οποίας είμαστε δημιουργήματα κι εμείς, όπως τα άλλα ζώα, τα φυτά και η ίδια η γη, στην οποία ανήκουμε και πρέπει να τη σεβόμαστε. «Αγαπάς, σέβεσαι ορισμένα πράγματα και κάποια στιγμή αρχίζεις να τα ξεχωρίζεις. Τι είναι το ένα; Τι είναι το άλλο; Τι είναι η θρησκεία; Πόσο ουσιαστικό αυτό είναι στη ζωή ενός ανθρώπου; Τι του δίνει ή τι δεν του δίνει; Ο Χριστός μίλησε συγκλονιστικά και πλήρωσε πολύ ακριβά γι› αυτό. Μάταια προσπαθούμε να κάνουμε πράξη το λόγο του», λέει ο Δημήτρης Μυταράς.

Στο εκκλησάκι υπάρχουν μόνο δύο εικόνες στο τέμπλο με μη συμβατική μορφή, του Χριστού και της Παναγίας, χωρίς φωτοστέφανο, που είναι αγκαλιασμένοι, κατά κάποιο τρόπο, από φτερωτούς αγγέλους ή ανθρώπους(;) και στα πόδια τους ζωγραφισμένα εξαπτέρυγα κι αυτά με αντισυμβατικό τρόπο. Δεν υπάρχουν άγιοι, παρά μόνο ζωγραφισμένες μορφές που πετούν, ανάμεσα σε πουλιά και φυτά της Αττικής. Είναι μορφές-άνεμοι «που κουβαλούν τον πόνο της ανθρώπινης μοίρας».

Η εν λόγω ζωγραφική ή ιδιότυπη αγιογράφηση μοιάζει να έχει την ίδια έμπνευση με την αγαπημένη ποίηση του νομπελίστα ποιητή μας Οδυσσέα Ελύτη, όπου άνεμοι και πέλαγος, πουλιά και καΐκια, αμμουδιές και νερά, ευωδιές από βασιλικό και θαλασσινή αύρα δένονται με νησιά, εκκλησάκια και την Παναγιά σε ένα ονειρικό ελληνικό παράδεισο!

Με το καΐκι και με τα πανιά της Παναγίας
Έφυγαν με το κατευόδιο των ανέμων
.....
Σε μια παλάμη θάλασσας γεύτηκες τα πικρά χαλίκια
.....
Η ευχή που λαχτάρησε μέσ' απ' τους κόρφους του βασιλικού
Να τη φυσήξει ο άνεμος της Παναγίας!
Ώρα της νύχτας! Κι ο βοριάς πλημμυρισμένος δάκρυα
Μόλις ερίγησε η καρδιά στο σφίξιμο της γης
.....
Γεύτηκες τα πικρά χαλίκια στους βυθούς του ονείρου
Την ώρα που τα σύννεφα λύσανε τα πανιά
.....
Όπου έπαιζες τον όρκο σου κι όπου είχες την ευχή
Εκατόφυλλη ανοιχτή στον άνεμο της Παναγίας!

[Οδυσσέας Ελύτης, Προσανατολισμοί]

Αλλά και στην ποίηση κι άλλων σημαντικών ποιητών μας βρίσκουμε ανάλογη ατμόσφαιρα, όπου η θρησκευτικότητα συνδυάζεται με όμορφες στιγμές της φύσης.

Όταν περνούσε η Παναγία σιωπηλή κάτου απ' τα δέντρα
κανένας δεν την άκουσε
Τα σκυλιά δε γαυγίσαν στις αυλόπορτες.
Μονάχα τα τριζόνια τη χαιρέτισαν,
κι ένα μεγάλο αστέρι χτύπησε
σε μια χορδή κάποιο άγνωστο τραγούδι
που τ' ακούσαν μόνο τα παιδιά στον ύπνο τους
και γύρισαν απ' τ' άλλο τους πλευρό χαμογελώντας.

[Γιάννης Ρίτσος, Όνειρο καλοκαιρινού μεσημεριού]

Η Παναγιά χτενίζει τα χρυσά της μαλλιά
στο μικρό της παράθυρο
μια
θαλασσιά πεταλούδα πετά γύρω απ› τη μια της πλεξούδα που κρέμεται.
.....

[Νικηφόρος Βρεττάκος, Η χαρά της Παναγιάς]

Πηγές:
http://panagiotisandriopoulos.blogspot.gr/
http://www.elitis.snn.gr/euretirio.htm
http://eranistis.net/wordpress/